

Transatlantic Trade and Investment Partnership (TTIP)

Versie: december 2015

De EU en de VS onderhandelen sinds medio 2013 over de afsluiting van een nieuw en veelomvattend handelsakkoord, het Transatlantic Trade and Investment Partnership (TTIP). De EU en de VS zijn de grootste handelspartners ter wereld en zijn samen goed voor 50% van het mondiale BNP, 33% van de handel en een gecombineerde markt van 800 miljoen consumenten.

Standpunt FNLI

De FNLI is voorstander van een breed handelsverdrag tussen de EU en de VS in de verwachting dat de Nederlandse (en Europese) levensmiddelenindustrie hiervan profiteert door de beslechting van handelsbelemmeringen, o.a. door importtarieven te verlagen – met uitzondering van enkele ‘sensitive products’, door duidelijke termijnen en procedures voor toelating op de Amerikaanse markt te stellen en – waar mogelijk – over en weer de gelijkwaardigheid van regels en inspecties te erkennen. Dit zal een welkome stimulans van de economie betekenen. Volgens een Ecorys studie uit 2012 zou het TTIP voor Nederland een stijging van het BNP betekenen van €1,4 miljard bij een beperkt akkoord tot €4,1 bij een ambitieus akkoord. Voorwaarde hierbij is dat voor producten die op de Europese markt worden gebracht alle Europese warenwettelijke regels onverminderd van kracht blijven en het niveau van voedselveiligheid in Europa geborgd blijft op het huidige niveau.

1. Verlaging importtarieven

FNLI is van mening dat zoveel mogelijk gestreefd moet worden naar een nultarief, waarbij rekening moet worden gehouden met een beperkt aantal ‘sensitive products’ (bijvoorbeeld in sectoren die geen level playing field kennen, i.e. als het gaat om bijvoorbeeld dierenwelzijn EU vs. VS).

2. Duidelijke termijnen en procedures voor toelating op de Amerikaanse markt

De VS hanteren strenge importregels, wat betekent dat Europese producten door de overheid in de VS moeten worden goedgekeurd voordat zij daar kunnen worden verkocht. Dit proces kan jaren duren – de goedkeuring voor toelating van de Europese perzik op de Amerikaanse markt duurt bijvoorbeeld al 12 jaar. Van belang is om in het TTIP duidelijke termijnen en procedures voor het goedkeurings- en certificeringsproces van levensmiddelen op te nemen.

3. Erkenning van levensmiddelennormen die in werkelijkheid gelijkwaardig zijn

Een mogelijkheid is om bepaalde eisen, voorschriften en inspecties van de EU en de VS als gelijkwaardig te verklaren, waardoor aanvullende inspecties niet meer nodig zijn. Hoewel de wetgeving in de VS en EU op dit vlak redelijk vergelijkbaar is, zijn er verschillen in de opvatting over wat de risico's zijn die gepaard gaan met voedselproductie en hoe die gereguleerd dienen te worden. In de EU is het voorzorgsprincipe leidend (art. 7 van de Algemene Levensmiddelen Verordening), ook wel aangeduid als de 'better safe than sorry', terwijl in de VS meer risicogebaseerd te werk wordt gegaan (hierbij wordt vooral gekeken naar de kosten voor bedrijven afgezet tegen de potentiële risico's voor consument en milieu). Ook de regelgeving op het gebied van kwaliteit kan zijn sterk verschillend tussen de EU en de VS.

Deze erkenning van gelijkwaardigheid gaat niet voor alle beleidsterreinen op. Controversiële SPS-kwesties zijn voor de Europese markt zijn o.a.: toelating van GMO-vlees, GMO-labelling, hormoonrundvlees, antibiotica in diervoeding, klonen en nanomaterialen. Er zijn evenwel ook controversiële thema's voor de Amerikaanse markt te noemen: verlaging van het zero-tolerance beleid van de aanwezigheid van Listeria en E coli bijvoorbeeld.

4. Markttoegang MKB

De FNLI acht het van groot belang dat bij de onderhandelingen rekening wordt gehouden met de belangen van met name MKB-ondernemers uit de Europese (en dus de Nederlandse) levensmiddelenindustrie, zodat zij hun producten voor een concurrerende prijs aan Amerikaanse consumenten kunnen aanbieden. Hiertoe wordt door de EU en de VS voorgesteld speciale 'MKB-loketten' in te richten ten behoeve van informatie-uitwisseling.

5. Geografische oorsprongsbenamingen (Geographical indications – GI)

Voor Nederlandse producenten is het van belang dat geografische oorsprongsbenamingen (bijvoorbeeld Jenever en Gouda Kaas) in de VS erkend worden. Ook de Europese Commissie stelt dat het behoud van deze oorsprongsbenamingen een prioriteit is en dat tot op heden het US trademark system onvoldoende toegerust is om de Europese oorsprongsbenamingen te erkennen.

6. Investor to State Dispute Settlement (ISDS)

Kritiek wordt geuit op het arbitragesysteem dat in de TTIP zou moeten worden opgenomen. Een investering kan schade lijden door onrechtmatig handelen van de overheid in het buitenland. In zo'n geval moet een investeerder toegang hebben tot een eerlijk proces. Investeringsbescherming is cruciaal in investeringsakkoorden zoals TTIP om buitenlandse investeringen aan te trekken. FNLI sluit zich aan bij het standpunt van VNO-NCW over een Investment Court System. Voor het Nederlandse bedrijfsleven is het zaak om ISDS wel in TTIP overeind te houden. De Amerikaanse nationale rechtsgang biedt onvoldoende bescherming voor Europese investeerders, omdat Amerikaanse rechters niet toetsen aan Internationale Verdragen.

Twee zaken zijn van specifiek belang:

- Het voorstel beperkt compensatie in gevallen van onteigening tot de 'fair market value' van de investering. Het verlies van toekomstige winsten als gevolg van de onteigening wordt niet meegenomen. Dit kan een effect hebben op toekomstige buitenlandse investeringen.
- Het voorstel introduceert een 'loser pays'-beginsel. Op zichzelf kan dat de instroom van zaken beperken. Maar het kan ook een gang naar het Investment Court belemmeren, zeker voor het midden- en kleinbedrijf. In geval van 'frivolous claims' kan het gerechtvaardigd zijn dat de klager de kosten van het proces moet dragen. Maar bij een gerechtvaardigde klacht waarover juridisch terecht verschil van mening kan bestaan druist het tegen het rechtvaardigheidsgevoel in dat een klager per definitie gestraft wordt als hij niet in het gelijk gesteld wordt.